Lieta Nr.6-8-00248-15
SKA – 970/2015

L Ē M U M S

Rīgā 2015.gada 25.jūnijā

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnesis J.Neimanis
tiesnese D.Mita
tiesnese I.Skultāne

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2015.gada 28.aprīļa lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt /pers. A/ pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ pārstāvēja privātpersonas Valsts policijā saistībā ar iesnieguma izskatīšanu par kriminālprocesa uzsākšanu.

[2] Pieteicējs iesniedza pieteikumu tiesā par Valsts policijas faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku un atlīdzinājumu. Pieteikumā pausta neapmierinātība ar Valsts policijas darbinieku rīcību iesnieguma izskatīšanas laikā, jo policijas darbinieki izturējušies nekorekti.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2015.gada 28.aprīļa lēmumu pieteikumu atteikts pieņemt, jo tas nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā. Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] No Kriminālprocesa likuma 369., 372. un 373.panta izriet, ka lēmums par kriminālprocesa uzsākšanu vai atteikšanos uzsākt kriminālprocesu ir kriminālprocesuāls lēmums, kura pieņemšanu (pamatu, pieņemšanas un pārsūdzēšanas kārtību) reglamentē Kriminālprocesa likuma normas. Minētais attiecināms arī uz darbībām, kas vērstas uz šāda lēmuma sagatavošanu, kā arī citām darbībām, kuru veikšana paredzēta Kriminālprocesa likumā. Kriminālprocesuālas darbības un to kontroli likumdevējs ir regulējis Kriminālprocesa likumā, izslēdzot tās no Administratīvā procesa likuma regulējuma, tādēļ kriminālprocesuālas darbības nav pārsūdzamas administratīvā procesa kārtībā (*sk. Augstākās tiesas 2010.gada 21.maija lēmumu lietā Nr.SKA-528/2010*). Līdz ar to pieteikums, kurā pārsūdzēta policijas darbinieku rīcība, izskatot iesniegumu par kriminālprocesa uzsākšanu, nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā un to atsakāms pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu.

[3.2] Administratīvā procesa likuma 92.pants noteic, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Lai vērstos tiesā ar atlīdzinājuma prasījumu, jābūt izdotam prettiesiskam administratīvajam aktam vai veiktai prettiesiskai faktiskajai rīcībai, kuras rezultātā zaudējumi vai kaitējums radies. Prasījums par atlīdzinājumu nav patstāvīgs prasījums, bet vērtējams tikai kopsakarā ar izdoto administratīvo aktu vai faktisko rīcību. Ņemot vērā, ka pieteikumu daļā par Valsts policijas faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku ir atsakāms pieņemt, jāatsaka pieņemt arī pieteikums daļā par personiskā kaitējuma atlīdzinājumu. Saskaņā ar likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 5.panta trešo daļu personai ir tiesības celt prasību par tāda morālā kaitējuma atlīdzināšanu, kas radies izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā; tā izskatāma tiesā civilprasības kārtībā.

[4] Pieteicējs iesniedza blakus sūdzību par tiesneša lēmumu. Blakus sūdzībā norādīts, ka pieteikums ir skatāms administratīvā procesa kārtībā. Pieteicējs norāda, ka rīkojies atbilstoši iestādes norādītajai pārsūdzības kārtībai, tādēļ nav pieļaujams, ka tas radījis pieteicējam nelabvēlīgas sekas (valsts nodevas daļēju zaudēšanu). Blakus sūdzībā uzsvērts, ka personas tiesību uz taisnīgu tiesu (pieeju tiesai) nodrošināšana ir būtiskāka par tiesu kompetenču sadalījuma starp tiesām ievērošanu, un minētais atzīts arī Augstākās tiesas Senāta departamentu priekšsēdētāju sēdēs (2009.gada 10.marta lēmuma lietā SKA-170/2009, 2010.gada 17.septembra lēmums lietā SKA-756/2010, 2011.gada 25.februāra lēmumā). Turklāt tiesnesis nepamatoti atsaucas uz krimināltiesībām, jo pieteikuma priekšmets nav ar tām saistīts un attiecībā uz pieteicēju nav piemērotas kriminālprocesuālas tiesību normas.

Motīvu daļa

[5] Tiesnesis pareizi secinājis, ka pieteikums nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā, līdz ar to pareizi atteicies pieteikumu pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu.

[6] Pieteicēja blakus sūdzības argumenti ir nepamatoti. Tiesnesis pamatoti novērtējis policijas darbinieku rīcības (kriminālprocesuāli) tiesisko raksturu, jo bez tā nebija iespējams izdarīt nepieciešamos secinājumus par pamatprasījuma un arī atlīdzinājuma prasījuma piekritību. Valsts policijas kļūdaini norādīta lēmuma pārsūdzības kārtība nevar ietekmēt Administratīvā procesa likumā noteikto administratīvo tiesu kompetenci, un tā pati par sevi nevar būt attaisnojums nepieļaujama pieteikuma izskatīšanai administratīvā procesa kārtībā. Pieteicējs arī nevietā atsaucas uz tiesiskās paļāvības principa administratīvi tiesisko izpratni (iestādes kļūda nevar radīt privātpersonai nelabvēlīgas sekas), jo Valsts policija nav rīkojusies valsts pārvaldes jomā, tādēļ tiesiskās paļāvības aizsardzība šādā formā nav apsverama. Tāpat pieteicējs nepamatoti uzskata, ka tiesneša lēmums pieteicējam liegtu pieeju tiesai un ka būtu izdarāma izvēle starp pieteicēja tiesībām uz taisnīgu tiesu un tiesu kompetences nošķiršanas principu. Tiesnesis, atsakoties pieņemt

pieteikumu, ir norādījis uz kompetento tiesu šī strīda izskatīšanā, tādēļ pieteicējam joprojām ir iespēja aizstāvēt savas tiesības tiesā un atšķirībā no situācijām, uz kurām pieteicējs atsaucies blakus sūdzībā, nav nepieciešams pretstatīt pieteicēja tiesības (uz taisnīgu tiesu) tiesu kompetences nošķiršanas jautājumiem.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o l ē m a

Atstāt negrozītu Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2015.gada 28.aprīļa lēmumu, bet /pers. A/ blakus sūdzību noraidīt.
Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnesis J.Neimanis

Tiesnese D.Mita

Tiesnese I.Skultāne